

MÖTESPLATS BIOSFÄR

Konferensen Mötesplats Biosfär gick av stapeln i oktober 2022 med syftet att dels få fler att lära sig mer om Sveriges biosfärområden och dels för att stärka kopplingen och relationen mellan kunskapsutveckling, praxis och policy. Ambitionen är att konferensen ska bli återkommande. Konferensen samlade forskare, myndigheter, länsstyrelser, kommuner och representanter från Sveriges biosfärområden och genomfördes som en hybridkonferens med möjlighet att delta digitalt eller fysiskt i Umeå och Kristianstad.

Under tre intensiva dagar blandades föreläsningar med exkursioner, runda-bords-samtal och speed talks. Här delades kunskap, perspektiv och erfarenheter. Nya relationer och samarbetsmöjligheter byggdes och gemensamma lösningar på våra gemensamma utmaningar innoverades. Konferensen byggde på fem olika sessioner. Nedan presenteras respektive session och några av de insikter som kom upp.

Session 1

Hållbara multifunktionella landskap för att möta utmaningar i ett föränderligt klimat

Sessionen handlade om hållbara multifunktionella landskap, dvs socio-ekologiska system som på lång sikt upprätthåller en mångfald av ekosystemtjänster, naturnyttor och naturresurser samtidigt som de säkerställer biologisk mångfald och människors välbefinnande i livskraftiga samhällen. Att skapa sådana system är en utmaning, särskilt i ljuset av allt snabbare klimatförändringar och effekterna av dessa.

På sessionen fokuserade man på hur biosfärområden kan fungera som språngbräddor för att utveckla dessa multifunktionella landskap, och på metoder som kan tillämpas även i andra områden. I fokus stod nyckelkoncept, modeller och fallstudier som skapar goda förutsättningar för människors välbefinnande och försörjningsmöjligheter samtidigt som arter och ekologiska funktioner bibehålls och kulturella, folkhälso- och rekreationsbehov tillgodoses. Det poängterades om att hållbara multifunktionella landskap kräver transdisciplinärt engagemang och samproduktion av kunskap mellan olika intressenter och forskare. Det lyftes även att det är lätt att säga att alla berörda aktörer bör involveras för att resultaten ska bli framgångsrika men rättsliga förutsättningar, intressekonflikter och maktskillnader kan vara hinder.

På sessionen diskuterades vilka insatser som krävs för att möta utmaningarna och strategier som kan fungera för att ta steg på vägen mot - och på sikt uppnå - dessa hållbara, multifunktionella landskap. Det har visat sig att biosfärområden är bra

laboratorier, samverkansarenor och platser för medborgarforskning där olika lösningar och innovationer kan skapas och testas. Det blev även tydlig att samverkan med biosfärområdenas aktörer inte bara bidrar till involvering och engagemang utan även resulterar i data som kan vara värdefull och användbar.

Session 2

Att förena globala mål med lokalsamhällets verklighet

Denna session tog avstamp i att åtgärder på lokal nivå har fått större fokus för genomförande av FN:s globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030) eftersom det är på lokal nivå som många möjligheter och lösningar finns för en omställning till ett samhällssystem där olika hållbarhetsmål harmoniserar och blir nåbara. Man pratade om det faktum att en hållbar omställning får konsekvenser som innebär en förändrad livsstil vilket kräver ansträngningar och anpassningar. Samtidigt är det vanligt att liknande tillvägagångssätt förväntas både i urbana miljöer som på landsbygd från norr till söder, trots att lokala miljöförhållanden, sociala sammanhang och kulturer varierar. Man diskuterade vikten av att det måste finnas en flexibilitet med anpassningsmöjligheter till de lokala förutsättningarna och att de åtgärder som krävs för att nå målen inte skapar nya utmaningar i dess kölvatten. Detta sätter inte bara press på lokala samhällen och styrfunktioner, utan även på de lokala ekologiska systemen som tillhandahåller de naturresurser, ekosystemtjänster och naturnyttor som är förutsättningar för en hållbar framtid. På sessionen diskuterades även hur lokala samhällen kan bidra till de krav och förväntningar som ställs från global och nationell nivå, samtidigt som de påverkas av utmaningar som migration, en åldrande befolkning, arbetslöshet, långa pendlingsavstånd och klimatförändringar. Man pratade om att hållbarhetsfrågorna - trots insikten om lokala lösningar som nyckeln till mycket - ofta blir antingen globala eller individuella. Ett exempel på detta är den globala uppvärmningen som antingen handlar om långtgående globala överenskommelser eller om individens val. Man diskuterade även att vad som är "hållbart" är väldigt mycket avhängigt vem som pratar och i vilket intresse. Beroende på vilka intressen man drivs av så målar man ofta upp en bild av hållbarhet som rättfärdigar vissa medel. T.ex. så rimmar renskötarens bild av hållbarhet illa med en storskalig övergång till eldrivna fordon som kräver sällsynta metaller som kan behöva utvinna genom gruvbrytning i fjällvärlden. Ett annat exempel är kärnkraften som av vissa röster presenteras som en "grön" och hållbar energikälla men kärnkraftens risker har också en stor moralisk dimension. Här blev det återigen tydligt att biosfärområden kan hantera dessa frågor lokalt och konkretisera dem till samverkande lösningar som verkligen ger effekt - och som kan skalas upp på global skala.

Session 3

Att möta förlust av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och naturnyttor

Sessionen fokuserade på mänsklighetens alltmer ökande efterfrågan av planetens resurser vilket har en direkt påverkan på biologisk mångfald och de ekosystemtjänster som är förutsättningen för vårt eget välbefinnande. Från lokal till nationell och global nivå utmanas de ekologiska förutsättningarna för hållbar markanvändning genom att arters livsmiljöer försämras och ekosystem försvagas. Det handlar både om naturens materiella bidrag, som är beroende av flera stödjande och reglerande ekosystemtjänster, och om det relationella värdet av naturen, såsom upplevelsevärden, traditioner, arv och kultur. Naturen, som i grunden är dynamisk och motståndskraftig, har en inbyggd förmåga att återhämta sig för att möta nya förutsättningar. I linje med FNs årtionde för restaurering av ekosystem och de globala målen för hållbar utveckling ska alternativa och hållbara markanvändningssystem som lindrar tidigare exploatering och som samtidigt producerar ekosystemtjänster stimuleras.

Sessionen tydliggjorde vikten av att belysa goda exempel i biosfärområden där utmaningar och lösningar för hållbar och mångsidig markanvändning hanteras i olika biogeografiska och socioekonomiska situationer. Därefter följde en diskussion om vad som behövs för att stimulera en utvecklingsprocess som bidrar till en alternativ och hållbar resursanvändning som samtidigt bevarar biologisk mångfald, en mångfald av ekosystemtjänster och naturnyttor.

Session 4

Unga människors roll i biosfärområden som lärandeplattformar och samarbetsarenor för hållbarhet

Denna session fokuserade på unga människors dagliga liv och livslånga lärande som en nyckel till omställning för ökad hållbarhet. Detta eftersom unga har både rollen som pådrivare av förändring, och att de även är de som direkt påverkas negativt när eller om förhållandena försämras. Nuvarande insikter om globala utmaningar, såsom effekter av klimatförändringar eller förluster av biologisk mångfald, visar att ny kunskap behövs om hur natur och samhälle är ömsesidigt beroende av varandra. Man samtalade om att denna kunskap ska utgöra grunden för vårt agerande och att många yngre personer upplever att tiden är knapp för att möta samhällsutmaningar som beror på t ex klimatförändringar. En kris kan vara omedelbar och unga generationer kommer att behöva kunskap och tillgång till lösningar för att lindra konsekvenserna.

Sessionen handlade därför mycket om vikten av akademisk utbildning, forskning och

praktiska erfarenheter av hållbar utveckling och unga generationers värderingar. Den fokuserade även på hur hållbarhetsutmaningar och dess lösningar kommuniceras till unga och inte minst, hur unga människor kan involveras i lärande och i processer där kunskap och erfarenheter tillämpas. Avslutningsvis pratade man om hur dessa perspektiv kan stärkas inom biosfärområdena och om områdenas roll som plattformar där unga människor involveras i arbetet för hållbar utveckling och där utbildning och vetenskap är medel för dem att engagera sig i den pågående omvandlingen.

Session 5

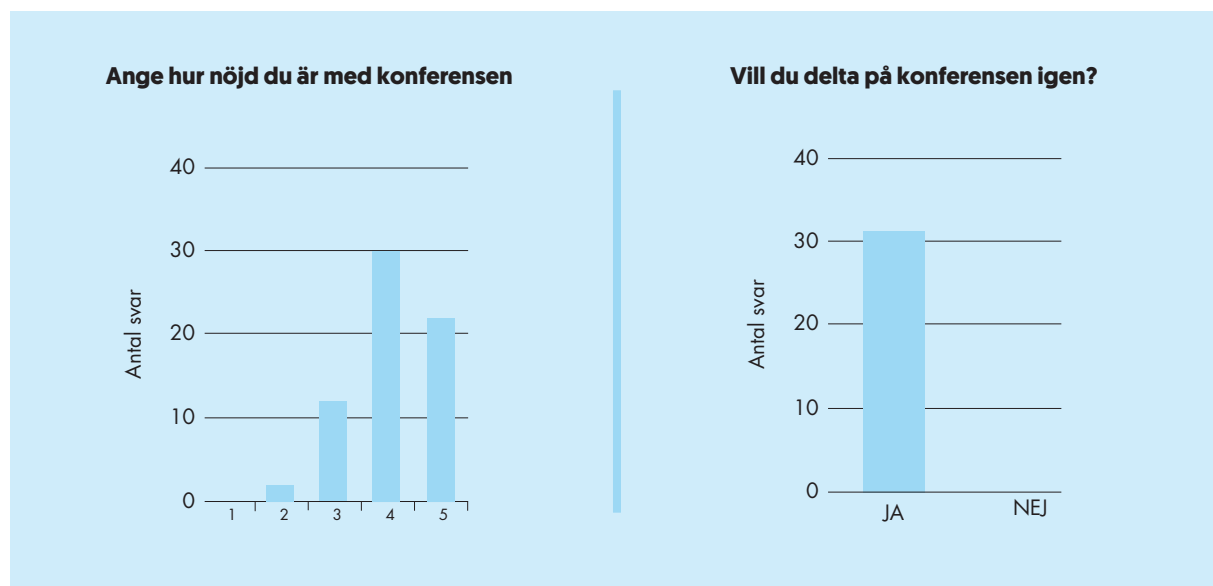
Sociala innovationer och transformativ förändring

På denna sista session lades fokus på Sveriges landsbygd och det breda spektrum av sammanlänkade demografiska, socioekonomiska och miljömässiga utmaningar som landsbygden står inför. Man diskuterade hur dessa utmaningar har stimulerat till olika sociala innovationer som utvecklat nya lösningar där regionala eller nationella förvaltningar inte räcker till. Exempel på sådana sociala innovationer är nätverk, tankesmedjor eller konkreta verktyg och metoder som kan användas av enskilda personer, lokalsamhällen eller av olika grupper såsom småskaliga jordbrukare och privata skogsägare. Dessa sociala innovationer genererar flera olika tjänster och inkomstmöjligheter och leder till ökad mångfald och minskad sårbarhet.

De viktigaste slutsatserna

- Att myndigheter, forskare och aktörer inom biosfärområden möts på riktigt blir allt viktigare när lösningar behöver samskapas över sektorsgränser.
- Att uppleva biosfärområdet på plats ökar förståelsen för vad de är och vad de erbjuder.
- Biosfärområdenas områdeskunskap, förståelse för målkonflikter och intressentnätverk är en stor tillgång för att få framfart inom olika forskningsfält.
- Biosfärområden kan vara den neutrala arenan som får samverkan och utveckling att hända. Nyttja oss, vi vill!
- Biosfärområden kan hjälpa akademien att nå ut med forskningen. De som arbetar i biosfärområden träffar alla möjliga typer av människor.
- Framgångsfaktor är känslan av att "jag är med i ett gäng". Det ska vara lätt att känna den delaktigheten och stoltheten.

I den efterföljande utvärderingen framkom att deltagarna tog med sig många olika värden från konferensen, och att det fanns en stor önskan om att Mötesplatsen blir återkommande.

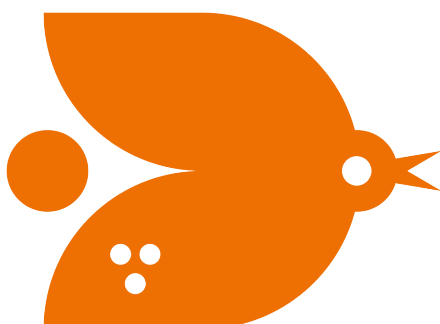
Vad var mest värdefullt med konferensen?

"Exkursionen och att få en överblick över vad biosfärområden representerar för olika deltagare"

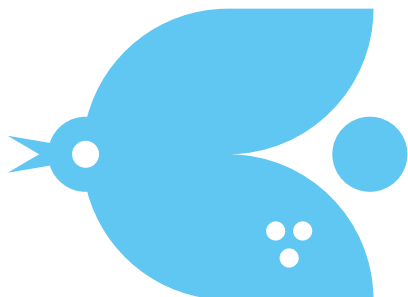

"Ett gemensamt forum för biosfärområden och forskare/ universitet att mötas"

"De många forskningsområdena som presenterades gav en bra inblick i komplexiteten när vi på olika sätt använder vår livsmiljö. Det är inte bara ekologer och naturvetare utan också filosofer, humanister, hälsovetare. Det är detta som är mångvetenskap! Alla områden behövs – och till detta adderar vi också "livets akademi", den traditionella kunskapen. Konsekvenserna blir ofta överraskande."

Vad är det viktigaste du tar med dig från konferensen?

”Omställning till ett hållbart samhälle bör göras över sektorsgränser. Nödvändigt att forskning/samverkan sker i flera discipliner. Akademisk forskning bör ta hjälp av befintlig lokal kunskap.”

”Att många i akademi är intresserade och bedriver projekt som är relevanta, men ej känner till biosfärprogrammet - eller hur man bäst etablerar kontakt.”

”Hur viktigt det är att Akademin och Biosfärområdena samverkar på lika villkor”

Denna dokumentation återger konferensens syfte och genomförande, samt sammanfattar diskussionerna som fördes under dagen. Observera att sammanfattningarna omfattar det övergripande innehållet i samtliga diskussioner och att därmed inte alla medverkande nödvändigtvis står bakom alla formuleringar i det här dokumentet.

Om biosfärområden

Biosfärområden är utsedda av Unesco som modellområden för en hållbar samhällsutveckling. I ett biosfärområde testas nya metoder och söks ny kunskap för att ge exempel på hur vi kan bevara ett naturområde samtidigt som människor lever där. Biosfärprogrammet bygger på lokalt engagemang för hållbar samhällsutveckling i biosfärområdena. I Sverige finns idag sju biosfärområden.

Mötesplats Biosfär förverkligades genom
samverkan mellan och med resurser från:

UBMEJEN UNIVERSITIÄHTA

www.motesplatsbiosfar.se